

PALEOGEN

POCZĄTEK: 66,0 mln lat temu

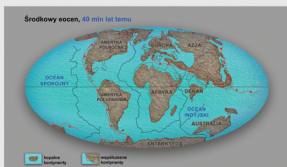
KONIEC: 23,03 mln lat temu

Dawny „trzeciorzęd” w stratygraficznym podziale historii Ziemi zastąpiony został przez dwa okresy: paleogen i neogen. Po raz pierwszy terminu paleogen użył niemiecki geolog C. F. Naumann w 1866 r.

PALEO GEOGRAFIA

W paleogenie kontynenty zbliżały się do swoich współczesnych pozycji. Doszło do kolizji Dekanu z Azją, w wyniku której doszło do wypiętrzenia Himalajów. Afryka wędrowała na północ napierając na Europę, co doprowadziło do powstania łańcuchów alpejskich m.in. Karpat.

Na północ wędrowała także Ameryka Południowa, a Australia oddzieliła się ostatecznie od Antarktydy. Ruch ten spowodował otwarcie cieśniny Drake'a oraz cieśniny między Australią a Antarktydą, rozwoju Antarktycznego Prądu Okołobiegunowego i termicznej izolacji Antarktydy, w konsekwencji doprowadzając do jej całkowitego zlodowacenia, które trwa do dziś.

KLIMAT

Po bardzo ciepłej i wilgotnej kredzie klimat zaczął się ochładzać i stawać coraz bardziej suchy, z krótkimi okresami wzrostu temperatury. Ok. 34 mln lat temu Antarktyda pokryła się lodem, co przyspieszyło ochładzający trend.

ROZWÓJ ŚWIATA ŻYWEGO

PANOWANIE SSAKÓW

Wymieranie z końca kredy doprowadziło do zniknięcia z powierzchni Ziemi większych zwierząt – cięższych niż 25 kg. Ssaki, pozbawione rywali w postaci dinozaurów, zaczęły wypełniać opustoszałe nisze ekologiczne. Dotąd niewielkie, zwiększały swoje rozmiary i różnorodność oraz zajmowały lądy, morza i przestworza.

Eohippus był dalekim przodkiem konia

POWRÓT DO WODY

Trzy grupy ssaków niezależnie od siebie postanowiły powrócić do mórz i oceanów. Walenie wyewoluowały z kopytnych drapieżników, które na lądzie wymarły bezpotomnie. Syreny są najbliższymi spokrewnionymi ze słoniami i górkami, a płetwonogię z niedźwiedziami i łasicami.

Indohyus był przodkiem walenia

WELKIE PTAKI

W paleogenie pojawiły się trzy grupy wielkich nielotnych ptaków: drapieżne *Phorusrhacidae* spokrewnione z dwuczubami oraz masywne roślinozerne gastornisy i dromornisy z potężnymi dziobami. Po niebie szybowaly ptaki przypominające współczesne albatrosy o rozpiętości skrzydeł ponad 6 m!

OD TROPIKALNYCH LASÓW DO SUCHYCH STEPÓW

Na początku paleogenu duże obszary lądu pokrywały bujne różnogatunkowe lasy oraz rozległe bagniska. Wraz z ochłodzeniem i coraz bardziej suchymi warunkami lasy zaczęły się kurczyć, a ich miejsce zajmowały rozległe trawiaste równiny, na których rozwijały się nowe gatunki zwierząt.

Czy wiesz, że...

Pod koniec paleogenu żył największy lądowy ssak – *Paraceratherium*. Najstarsze skamieniałości naczelnych datowane są na 57 mln lat – około 9 mln lat po wielkim wymieraniu.

